

TERUGBLIK REPETITIE 5 EN 19 NOVEMBER 2004. Hoewel het voor velen even zoeken was om de A-horst te vinden, waren er toch 55 deelnemers die we mochten begroeten. Deze avond werd er het eerste uur speciaal aan de tenoren gewijd. Om 20.00 uur kwam de rest van de deelnemers. Na een enigszins rumoerig begin werd er fanatiek gewerkt aan het Credo en het Gloria. Het enthousiasme waarmee er gerepeteerd wordt is te horen in de muzikaliteit die duidelijk aan het groeien is. Vrijdag 19 november was een doorloop samen met solisten en Klaas in de kerk. Iedereen was zeer geconcentreerd bezig en voor een eerste doorloopavond verliep deze dan ook positief. Natuurlijk moet er nog hard gewerkt worden, maar het harde werken van de afgelopen anderhalf jaar begint zeker zijn vruchten af te werpen.

WAR CHILD ALS GOED DOEL.

In **MUSA** 13 schreef ik over het groeien van de communicatie tussen ouders en kinderen uit verschillende oorlogsgebieden. Uit die verschillende oorlogsgebieden komen vaak kinderen met veel ambitie, kinderen die ontzettend graag een betere toekomst willen creëren. Een bijzonder voorbeeld daarvan is Ohar: een jongen uit Bosnië, die op zijn vijftiende als jongste soldaat meevocht aan het front. Hij had gelogen over zijn leeftijd omdat hij mee wilde doen. Hij had geen idee hoe erg het was en is zich rot geschrokken. Toen kwam hij in een workshop terecht van War Child en heeft letterlijk zijn kalashnikov ingeruild voor een djembé; een Afrikaanse trommel. Hiermee leerde hij geleidelijk aan zijn angsten en gevoelens via die trommel te uiten. Hij zei: 'Ik had lawaai in mijn hoofd, zo veel lawaai. Door me te concentreren op de muziek, kreeg ik weer rust in mijn hoofd en raakte ik eindelijk dat lawaai kwijt. Eerst wilde ik een groot krijger worden, nu een groot muzikant.' Dat is vijf jaar geleden en nu, op zijn 22ste, geeft hij dagelijks zelf workshops aan kinderen in Bosnië. Hij is ontzettend goed, want hij weet uit eigen ervaring wat oorlog met kinderen doet.

HUISWERK VOOR 14 januari 2005
Alles!

Zorg dat je de delen doorneemt die je moeilijk vindt en nog niet zo goed kan zingen.

VRIJWILLIGE BIJDRAGE

In de box voor de vrijwillige bijdrage zat voor beide avonden € 19.50. We willen u hartelijk danken voor uw bijdrage!

REPETITIES

De volgende repetities vallen op:

- 14 januari 2005
- 28 januari 2005
- 11 februari 2005
- 25 februari 2005
- 11 maart 2005
- 25 maart 2005

In december zal er één keer gerepeteerd worden.

MEDEDELINGEN

-Zondagmiddag 28 november heeft Chris het prachtige muziekstuk **MISERERE** voorgesteld aan het koor. Na in twee groepen aan het stuk geproefd te hebben, kwam de groep weer samen om het in zijn geheel met elkaar door te nemen. Het was voor iedereen verbazend wat we in één middag voor elkaar hebben gekregen:

- WAT EEN STUK MUZIEK!
- WAT EEN ENTHOUSIASME BIJ ONS ALLEMAAL!
- KIPPENVEL!
- KLEUREN!
- LICHT!

- Er worden geweldige acties ondernomen zoals kniepertjes bakken, verkoop van c.d.'s, jam, compote e.d.. Echt super!!! Dank jullie wel!

- In december hebben we één repetitie met het projectkoor in verband met de drukke decembermaand. De eerste repetitie in 2005 is op vrijdag 14 januari.

- Op 14 januari wordt de altpartij om 19.00 uur verwacht en de overige koorleden om 20.00 uur.

-Rekeningnummer War Child 301712271, ten name van War Child-concert 2005.

*Wij wensen iedereen
hele fijne kerstdagen en
een voorspoedig 2005 toe.*

-Interpretatie (3)-

De vorige keer is vooral het probleem ten aanzien van de articulatie besproken. Ik wil nog enkele gevallen noemen waarbij de uitspraak bijzondere aandacht verdient:

-als twee woorden -waarvan het ene eindigt met een klinker en het andere ermee begint- worden verbonden ontstaat er bij die verbinding vaak onduidelijkheid, bijvoorbeeld "Credo(w)in unum Deum" of "Domine fili(j)unigenite" of "Spiritu(w)in". Regel: die twee woorden moeten van elkaar losgemaakt worden zodat geen j of w klinkt. Oppassen dat er geen muzikale komma ontstaat.

- als het eerste woord eindigt op een medeklinker en het tweede begint met een klinker kan een verkeerde verbinding ontstaan: "et in" wordt "ettin" en "et iterum" wordt "ettiterum". Regel: losmaken! (oppassen weer dat er geen komma ontstaat).

- als twee medeklinkers na elkaar komen, beïnvloeden ze elkaar. We spreken van *progressieve assimilatie* als door een scherpe slotletter de volgende letter *verscherpt* wordt: ik zaag (ik saag) en et vivificantum (et fivificantum); niet veel (niet feel).

- *regressieve assimilatie* ontstaat ook door twee opeenvolgende klinkers. Nu ontstaat er *verzachting*. Meestal als de volgende klinker een b, een d of een j is. Bijvoorbeeld "descendit de caelis" wordt "descendid de caelis", "zakdoek" wordt "zaddoek", "Dominus Jesus" wordt Dominuz Jezus", "tu solus Dominus" wordt "tu soluz Dominus" en "Agnus Dei" wordt "Agnuz Dei".

-Als twee gelijke medeklinkers na elkaar komen, wordt er maar één uitgesproken: dit heet *totale assimilatie*. Bijvoorbeeld "kunststuk" wordt "kunstuk", "tu solus sanctus" wordt "tu solusanctus" en "resurrectiorum mortuorum" wordt "resurrectiorumortuorum".

Een ander aspect dat met dictie en articulatie te maken heeft, is de *frasering*. Ook al wordt er uitstekend gearticuleerd en is de dictie mooi, als er niet goed wordt *gefraseerd* kan de grondgedachte van een tekst niet goed uit de verf komen. Frasering betekent dat de woorden die belangrijk zijn voor de betekenis van een tekst naar voren worden gehaald. Frasering heeft te maken met declamatie van de tekst. De uitspraak van woorden mag -ondanks het streven naar een mooie geëgaliseerde kleur- nooit vervlakken. Dat leidt namelijk tot onbegrijpelijkheid van de tekst; de luisteraar heeft recht op openbaring van de gedachten en ideeën die in het werk verborgen liggen!

3. Dan zijn we nu aangekomen bij het derde aspect dat de interpretatie beïnvloedt: het Tempo.

De keuze van het juiste tempo is bepalend voor de interpretatie van een muziekstuk. Soms heeft de componist aanwijzingen gegeven voor het tempo, maar soms ook niet. Dan moet het werk grondig geanalyseerd worden (ik kijk dan naar het karakter van het werk, de periode waarin het is ontstaan, de tekst en de traditie). Ook heeft de keuze van het tempo te maken met de akoestiek van de zaal. Sommige tempoaanwijzingen zijn vaak meer een karakteraanwijzing, bijvoorbeeld "adagio" bij het Ave Verum van Mozart. Een tempoaanwijzing is dus nooit absoluut, maar kan afhankelijk zijn van de persoonlijke visie van de dirigent, historische factoren, plaats van uitvoering enzovoort. Ik zal in het kort een aantal problemen bespreken, in relatie tot het tempo.

-Vaak wordt bij een crescendo versneld en bij een diminuendo vertraagd. Dit is onmuzikaal.

- Bij ritmisch lastige passages wordt vaak langzamer gezongen. Dit is zonde.

- Bij een snel tempo gaan jagen en bij een langzaam tempo gaan trekken. Lelijk.

- Bij coupletlieden vraagt de tekst per couplet vaak een andere interpretatie. Die moet worden gezocht in o.a. dynamiek en timbre. Niet in tempo! (Bijvoorbeeld "Abschied vom Walde" van Mendelssohn).

- De lange noten moeten in langzame tempi niet verkort worden; de rusten in snelle tempi ook niet.

- Tempowisselingen moeten duidelijk zijn: het nieuwe tempo moet direct duidelijk zijn, het oude tempo mag niet eerst vertraagd of versneld worden. Het nieuwe tempo mag ook nooit ontstaan uit een vertraging of versnelling van het voorafgaand deel. De slag van de dirigent moet hierbij zeer duidelijk zijn!!!

In de Romantiek komt vaak "Rubato" voor. Hier wordt het hoofdtempo wel volgehouden. Je kunt zeggen: "vrij in de maat" maar niet "vrij in het tempo". De Klassieke periode (Haydn, Mozart) vraagt om een interpretatie die "strak in de maat" is.

De volgende keer: het laatste artikel over interpretatie. Dan zal ik iets vertellen over Articulatie (streek) en Nuances. Al met al is Interpretatie een onuitputtelijke bron van inspiratie voor een koor, omdat je constant moet bijstellen en kritisch moet blijven over *hoe* je een werk uitvoert. Vanaf de eerste repetitie tot en met de uitvoering!

Chris Holman